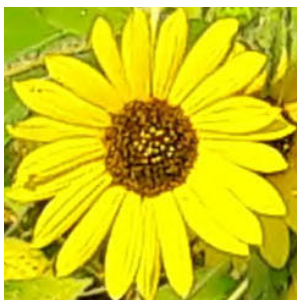


Конвенция за ландшафта на Съвета на Европа

**ОБРАЗОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ ЗА
ЛАНДШАФТА ЗА НАЧАЛНИТЕ УЧИЛИЩА**

Педагогическа книжка



COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE

Конвенция за Ландшафта
на Съвета на Европа

**ОБРАЗОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ
ЗА ЛАНДШАФТА ЗА НАЧАЛНИТЕ
УЧИЛИЩА**

Педагогическа книжка



Съвета на Европа

Издание на френски език:
*Activités d'éducation au paysage pour l'école
primaire – Livret pédagogique*
ISBN 978-92-871-8665-2

Всички права запазени.
Дирекция „Комуникации“
(F-67075 Strasbourg Cedex
или publishing@coe.int).

Корица и оформление: Отдел за
изготвяне на документи и публикации
(SPDP), Съвет на Европа

Рисунки към дейности 1-16, 18-24:
Розалина Пена Вила

Рисунка към дейност 17:
Г. Фернандес Татер

Снимки към дейностите: Мария дел Тура
Бове Пла, Жорди Рибас Вилас, Розалина
Пена Вила, Марта Траве Санчес.

Снимка на корицата: Джан
Паоло Бардаца, *Helianthus*

Публикация на Съвета на Европа
F-67075 Strasbourg Cedex
<http://book.coe.int>

ISBN 978-92-871-8837-3

© Council of Europe, 2021

Отпечатано в Съвета на Европа

**Конвенция за ландшафта на Съвета на
Европа**

Поредица „Европейско пространствено
планиране и ландшафт“, 2021 г., № 121

Главен редактор: Магелон Дежан-Понс

Със сътрудничеството на Сюзан Молер и Ева
Наги

www.coe.int/en/web/landscape

Съдържание

Предговор	5
Въведение	9
I. Дейности за възприемане на ландшафта	11
Дейност 1 – Виждане на ландшафта	12
Дейност 2 – Слушане на ландшафта	14
Дейност 3 – Докосване на ландшафта	16
Дейност 4 – Помирисване на ландшафта	18
Дейност 5 – Вкусване на ландшафта	20
Дейност 6 – Възприемане на ландшафта	22
II. Дейности за определяне на ландшафта	25
Дейност 7 – Какво е това?	26
Дейност 8 – Това ли е, което изглежда?	28
Дейност 9 – Различни, но сходни	30
Дейност 10 – Още по-трудно	32
Дейност 11 – Близо или далеч	34
III. Дейности за анализ на ландшафта	37
Дейност 12 – Растеж на растенията	38
Дейност 13 – Следи от животни	40
Дейност 14 – Човешки отпечатък	42
Дейност 15 – Какво се случва тук?	44
Дейност 16 – Кое се формира първо?	46
Дейност 17 – Вълшебството на ландшафта	48
IV. Дейности за разсъждения по ландшафта	51
Дейност 18 – Направи план за територията!	52
Дейност 19 – Как мислите, какво ще се случи, ако...?	54
Дейност 20 – Вие решавате	56
V. Дейности за изложения по ландшафта	59
Дейност 21 – Пътят из ландшафта	60
Дейност 22 – Нашият ландшафт	62
Дейност 23 – Моят ландшафтен албум	64
Дейност 24 – Това е моят ландшафт	66
Заклучение	69

Предговор

“Човекът без ландшафт е нищо”

Хосе Ортега и Гасет

Конвенцията на Съвета на Европа за ландшафта (ETS № 176) се прилага за цялата територия на държавите — страни по конвенцията и обхваща природни, селски, градски и крайградски зони. Тя включва земи, вътрешни води и морски зони и се отнася до ландшафти, които могат да бъдат считани за забележителни, както и до обикновени или нарушени ландшафти.

Всяка от страните се задължава „да признае законово ландшафтите за основен компонент от заобикалящата среда на хората, израз на многообразието на тяхното споделено културно и природно наследство, и основа на тяхната идентичност“. (член 5.а на Конвенцията)

В Конвенцията се посочва, че ландшафтът играе важна роля от общ интерес в областта на културата, екологията, околната среда и социалната сфера и представлява благоприятен ресурс за икономическа дейност, чието опазване, управление и планиране могат да допринесат за създаването на местни култури и на трудова заетост. В нея се подчертава, че ландшафтът е съществена част от качеството на живот на хората навсякъде и ключов елемент на личното и социалното благоденствие. Неговата „защита, управление и планиране предполагат права и отговорности за всички“. (Преамбюл на Конвенцията)

За целите на Конвенцията: (член 1)

- ▶ „ландшафт“ означава зона, такава, каквато се възприема от хората, чийто облик е резултат от действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори;
- ▶ „политика за ландшафта“ означава изразяване от страна на компетентните публични органи на общи принципи, стратегии и насоки, които позволяват вземането на конкретни мерки, насочени към опазването, управлението и планирането на ландшафта;
- ▶ „цел на качеството на ландшафта“ означава за конкретен ландшафт формулирането от страна на компетентни публични органи на желанията на обществеността по отношение на ландшафтните характеристики на заобикалящата ги среда;
- ▶ „защита на ландшафта“ означава действия за съхраняване и поддържане на значими или характерни особености на даден ландшафт, обосновани от неговата стойност като наследство, произтичаща от естествената му конфигурация и/или от човешка дейност;

- ▶ „управление на ландшафта“ означава действия в перспективата за устойчиво развитие за гарантиране на редовното поддържане на ландшафта, така че да бъдат направлявани и хармонизирани промените вследствие на социални, икономически и екологични процеси;
- ▶ „планиране на ландшафта“ означава решителни и насочени към бъдещето действия за укрепване, възстановяване или създаване на ландшафти.

Конвенцията предвижда страните да се ангажират да повишават осведомеността сред гражданското общество, частните организации и публичните органи за ценността на ландшафтите, тяхната роля и промените в тях. По този начин те се задължават да насърчават:

- ▶ обучение за специалисти по оценяване на ландшафта и работа с него;
- ▶ мултидисциплинарни програми за обучение по политика, опазване, управление и планиране на ландшафта за специалисти в частния и публичния сектор и за ангажирани сдружения; и
- ▶ училищни и университетски курсове, които в рамките на съответните специализирани области разглеждат ценностите на ландшафтите и въпросите на тяхната защита, управление и планиране.

Препоръката CM/Rec(2015)7 на Комитета на министрите на Съвета на Европа до държавите членки относно педагогически материали за обучение за ландшафта в началното училище е съставена въз основа на дейността на работната група за ландшафта и образованието към Съвета на Европа, представена на Конференцията на Съвета на Европа по Европейската конвенция за ландшафта (Страсбург, 18-20 март 2015 г.) и след това, на заседанието на Координационния комитет за култура, наследство и ландшафт към Съвета на Европа (Страсбург, 1-3 юни 2015 г.). Работната група включва представители на отделните държави, отговарящи за прилагането на Европейската конвенция за ландшафта, и представител на Координационния комитет за образователната политика и практика към Съвета на Европа. Работните документи CDCPP (2015) Add 15 са изготвени от експерти на Съвета на Европа: г-жа Мария дел Тура Бове Пла, г-н Жорди Рибас Вилас и г-жа Розалина Пена Вила, професори и изследователи от факултета по география и история към университета в Барселона (Испания), в сътрудничество с г-жа Анализа Калканьо Манильо, професор по ландшафтна архитектура към университета в Генуа (Италия).

Тази дейност получи подкрепа от министерството на околната среда, земеделието и устойчивото развитие на Андора, министерството на околната среда на Финландия, министерството на устойчивото развитие и енергетиката на Франция, министерството на местното управление и модернизацията на Норвегия, министерството на опазването на околната среда на Сърбия и федералната служба за околната среда на Швейцария.

Педагогическата книжка „Ландшафтни образователни дейности за началното училище“ представя обобщение на извършената дейност. Тя е продуцирана от г-жа Магелон Дежан-Понс /Maguelonne Déjeant-Pons/, ръководител на отдела за ландшафта и основните рискове/опасности/ на Съвета на Европа и г-жа Сюзан Молер /Susan Moller/, административен асистент на Съвета на Европа, с

участието на г-жа Вероника Стрилец, адвокат в Одеския университет (Украйна), Орели Д.Мажелди /Aurélie D. Majeldi/, Бенедикт Блодо /Bénédictе Blaudeau/ и Мари Буше /Marie Boucher/, експерти по политически науки и международни отношения (Франция).

Съветът на Европа благодари на Капка Панчева за любезната редакция на превода на тази публикация.

Дейностите, представени в тази книжка, могат да се провеждат в рамките на формалното и неформалното образование. Те могат да стимулират учениците да се заинтересуват от множеството измерения на ландшафта, за да се превърнат в участници и действащи лица в него.

Магелон Дежан-Понс

Изпълнителен секретар на

Конвенцията за ландшафта на Съвета на Европа

Въведение

Цел

Образователните дейности за ландшафта са предназначени да събуждат любознателността и интереса на учениците към ландшафта, като ги насърчават:

- ▶ да анализират какво разбират под „ландшафт“: мястото, където живеят, или друго място?
- ▶ да разглеждат ландшафта в неговите екологични, социални, културни и икономически измерения както в пространството, така и във времето;
- ▶ да разбират, че естеството на ландшафта е резултат от действието и взаимодействието на природни и/или човешки фактори;
- ▶ да възприемат ландшафта като отворена система, която постоянно се развива;
- ▶ да разбират предизвикателствата, свързани с опазването, управлението и планирането на ландшафта;
- ▶ да вземат под внимание конкретните ценности на ландшафта, които му придават заинтересованите страни и население;
- ▶ да си представят каква би могла да бъде тяхната роля по отношение на ландшафта с оглед на устойчивото и хармонично развитие като индивиди и членове на обществото.

Метод

Дейностите са свързани с няколко теми и могат да се провеждат по интердисциплинарен начин. Те могат да се отнасят до всякакви видове ландшафти (природни, полуприродни, селски, градски или крайградски), близки или далечни. Това може да са „всекидневни“ ландшафти, ландшафти, признати за забележителни, или нарушени ландшафти.

Дейностите могат да се извършват в училище или извън него. Учениците са особено мотивирани, когато извършват дейности на открито. Те могат също така да търсят в библиотеки и да провеждат проучвания.

Дейностите са предназначени да се провеждат индивидуално и в групи. Участието на членове на семейството на учениците или на други хора често допринася за обогатяване на дискусиите и укрепване на отношенията между поколенията.

Дейностите се осъществяват в пет педагогически поредици. Те обхващат съответно: възприемане на ландшафта, определяне на ландшафта, анализ на ландшафта, разсъждения по ландшафта и изложения по ландшафта.

Някои дейности са вдъхновени от традиционни игри. Учителите могат да ги адаптират към контекста, в който ги провеждат.

I. Дейности за възприемане на ландшафта

Дейностите за възприемане на ландшафта са предназначени да създадат разбиране за ландшафта чрез сетивата, мислите и емоциите.

Цели

- ▶ Да се наблюдават значимите или характерни аспекти на ландшафта, както природни, така и произтичащи от човешка намеса.
- ▶ Да се разглеждат въпроси, свързани с функционалността и хармонията на ландшафта.
- ▶ Да се разглежда ландшафтът като среда на живот, източник на вдъхновение и творчество.

Съвети

- ▶ Осигурете непрекъснатост на дейностите, извършвани в училище и извън него.
- ▶ Оставете достатъчно време за приключване на индивидуалната работа, преди да продължите работата в групата.

Дейност 1 – Виждане на ландшафта

Цел

Зрително възприемане на ландшафта.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

За предпочитане навън, или в класната стая.

1 Кога

През целия ден.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Между 20 и 60 минути

Необходими материали

Навън: бележници, черни и цветни моливи. В класната стая: набор от изображения на ландшафти (фотографии, рисунки, картини).

Как

Навън учениците следват определен път, покрай който наблюдават формите и цветовете на ландшафта. Те разпознават формите на ландшафта (очертания на планини, градове, геометрия на полетата, форми на селски парцели, извивки на реки, пътища, градински пътеки, очертания на брегове, езера и т.н.). Те рисуват ландшафта, като възпроизвеждат наблюдаваните форми и нюанси.

В класната стая учениците разглеждат изображения на ландшафти, за да видят дали тези от тях, които са с подобни форми и цветове, действително са сходни или се различават. Те участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Зрението позволява да се разграничават ландшафти с разнообразни структури и динамика чрез разглеждане на техните форми и цветове.

Яркостта варира в зависимост от частта от деня и времето навън.

След първоначалното естетическо впечатление от ландшафта може да се открият неговите многобройни аспекти.



Дейност 2 – Слушане на ландшафта

Цел

Възприемане на ландшафта чрез слуха.

Учебни предмети

Наука и технологии, история география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

За предпочитане навън, или в класната стая.

1 Кога

Навън — през целия ден (трябва да се внимава да могат да се чуват звуците и шумовете). В класната стая — през целия ден.

С кого

Учениците работят самостоятелно и в групи.

Продължителност

Между 20 и 60 минути

Необходими материали

Навън: бележници, черни и цветни моливи. В класната стая: записи на звуци и шумове от ландшафти и изображения на тези ландшафти (фотографии, рисунки, картини).

Как

Навън учениците следват определен път (с места за вслушване), по който могат да се чуват звуци и шумове (обикновено те се различават в зависимост от сезона и времето на деня). Със затворени очи и без да говорят, учениците броят и запомнят звуците и шумовете, които чуват. Записват ги, за да съставят „звуков ландшафт“. Рисуват ландшафта, за да могат да го запомнят.

В класната стая учениците слушат записи на звуци и шумове от различни ландшафти. Водят си записки за това, което чуват, и рисуват ландшафта, на който им напомнят звуците или шумовете. Проверяват дали тези звуци обичайно се чуват в определени ландшафти и участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Слухът дава информация за ландшафта. Шумът се чува лесно, но някои звуци може да се различат само с внимателно вслушване.

Звуковият ландшафт е съчетание от звуци и шумове, които определят дадена среда. Всеки ландшафт има свой специфичен звуков ландшафт.

Обикновено основните звуци и шумове, идващи от даден ландшафт, подсказват какво е неговото естество.



Дейност 3 – Докосване на ландшафта

Цел

Възприемане на ландшафта чрез осезанието.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

Навън и в класната стая.

1 Кога

През целия ден.

С кого

Учениците работят самостоятелно и в групи.

Продължителност

Между 25 и 60 минути.

Необходими материали

Непрозрачни торбички (за събиране на ландшафтни елементи), шалове за завързване на очите, картонена кутия (с изрязан отвор в нея), проби от елементи (природни и създадени в резултат на човешка намеса).

Как

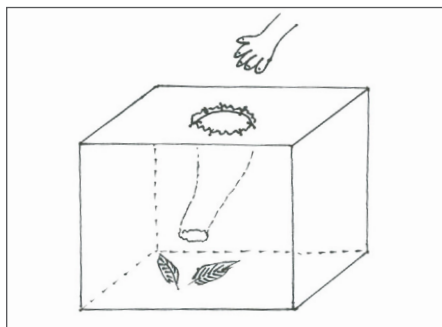
Навън учениците следват определен път, по който събират проби от естествени елементи (листа, кора, мъх, лишей, камъчета, пясък, черупки) и елементи, създадени в резултат на човешка намеса (капачки от бутилки, хартийки, найлонови торбички).

След като се върнат в класната стая, учениците поставят тези проби в картонената кутия. Със завързани очи те пъхат един след друг ръка в кутията, за да изваждат от пробите. Опитват се да определят елементите и да си представят откъде биха могли да са взети те (шишарката може да е от гора, мъхът — от влажна дървесина, чакълът — от пътека, мидените черупки — от плажа), и обясняват защо. Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Контактът с естествени елементи — твърди (пръст, камък), течни (вода) или газообразни (въздух) дава информация за ландшафта.

Текстурата, формата и температурата на ландшафтните елементи оформят ландшафта.



Дейност 4 – Помирисване на ландшафта

Цел

Възприемане на ландшафта чрез обонянието.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

За предпочитане навън, или в класната стая.

1 Кога

През целия ден.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Между 30 и 60 минути.

Необходими материали

Бележници, черни и цветни моливи.

Как

Навън учениците следват определен път и откриват миризми, както приятни, така и неприятни. Те очертават в бележниците си пътя, по който вървят, като отбелязват местата, на които откриват миризми (като ги представят с различни цветове). Те ги описват, а след това ги сравняват с други миризми. Посочват дали за някои от тях е необичайно да се усещат на дадено място (замърсяване в гората) и дали им е трудно да определят източника на миризмата (летливи органични съединения). Проверяват дали миризмите са по-силни, когато навън е горещо.

Ако миризмата (неприятна или приятна) е силна, нейният източник ще бъде лесен за определяне (миризмата на оборски тор може да идва от обор, на химикали — от фабрика, на застояла вода — от резервоар, на храна — от зона със заведения за хранене, на риба — от рибарско пристанище, на аромати — от растения, на морски въздух — от брега).

В класната стая учениците коментират своя опит и си представят как биха могли да бъдат премахнати някои неприятни миризми, а други, които са приятни, да бъдат усиленни (ухаещи растения). Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Миризмите въздействат както благоприятно, така и неблагоприятно върху възприемането на ландшафта.

Обонятелната памет играе важна роля в живота, а миризмите често се свързват с ландшафти.

Красивите ландшафти губят от своята привлекателност, ако в тях се усещат неприятни миризми.



Дейност 5 – Вкусване на ландшафта

Цел

Възприемане на ландшафта чрез вкуса.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

За предпочитане навън, или в класната стая.

1 Кога

През целия ден.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Между 20 и 60 минути.

Необходими материали

Изображения на ландшафти (фотографии, рисунки или картини), храна (сурова, сготвена, готови ястия), чинии, подноси, превръзки за очите, бележници, черни и цветни моливи.

Как

Навън учениците следват определен път, като наблюдават дали е възможно да се открият ядливи диворастящи растения, цветя, плодове или култивирани плодове и зеленчуци.

Навън или в класната стая учениците свързват вкусове с ландшафти (които могат да бъдат близки или по-отдалечени). След като опитат дадена храна, те си представят от какъв ландшафт би могла да идва тя (зеленчук може да идва от зеленчукова градина, риба — от морето, ягодоплодни — от планински регион, месо — от ферма, плод — от овощна градина, зърнени култури — от поле) и с какво се обяснява това (вид почва, климат, методи на отглеждане). Могат да повторят упражнението със завързани очи. Рисуват как си представят „вкусените“ ландшафти и участват в обща дискусия.

Ключови понятия

Вкусовото възприятие е индивидуално: дадена храна може да харесва на някои хора, но не и на други.

Селското стопанство, което използва традиционни или съвременни знания, запазващи качеството на обработваните земи, прави възможно производството на качествена храна, като същевременно поддържа ландшафта по устойчив начин.



Дейност 6 – Възприемане на ландшафта

Цел

Възприемане на ландшафта чрез мисли и емоции.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

За предпочитане навън, или в класната стая.

1 Кога

През целия ден.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Между 20 и 45 минути.

Необходими материали

Навън: карта, бележници, черни и цветни моливи, примерен списък на емоции.
В класната стая: изображения на ландшафти (фотографии, рисунки, картини), примерен списък на емоции.

Как

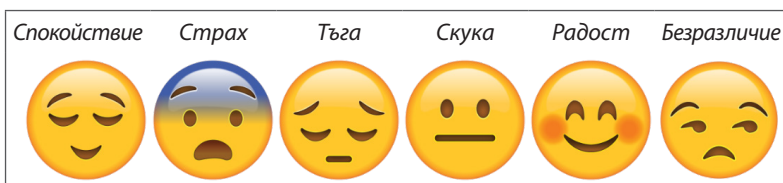
Навън учениците преминават през ландшафт, като отбелязват на картата пътя си и точките за наблюдение. Те вървят, без да говорят, като се съсредоточават върху своите мисли и емоции. Водят си бележки и изобразяват емоциите си със символи. Участват в общо обсъждане.

В класната стая учениците избират изображения на ландшафти. Описват ги и търсят записи, проби от елементи, природни и произтичащи от човешка намеса, аромати и храни, които напомнят на тези ландшафти. Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Независимо че ландшафтът може да предизвика различни мисли или чувства у различните хора, той често предизвиква сходни мисли и чувства у мнозина от тях.

Освен това възприемането на ландшафта може да варира в зависимост от това дали се разглежда реално или виртуално.



II. Дейности за определяне на ландшафта

Дейностите за определяне на ландшафта имат за цел да описват и класифицират ландшафта, като вземат предвид неговите значими и характерни особености.

Цели

- ▶ Да се отчита понятието за мащаб в представянето на характеристиките на ландшафта, да се оценяват пропорциите им и да се разбира тяхната конфигурация.
- ▶ Да се проучва структурата на ландшафта, за да се разбере неговото функциониране.
- ▶ Да се изследват значимите и характерни черти на ландшафта.

Съвети

- ▶ Определете зони, които могат да се приемат за всекидневни, забележителни или нарушени.
- ▶ Зачитайте разнообразието от ландшафти на различни равнища (местно, регионално, национално, континентално, световно).
- ▶ Сравнявайте ландшафти, за да определяте приликите и разликите между тях.

Дейност 7 – Какво е това?

Цел

Определяне на характеристиките на ландшафта, както естествените (абиотични и биотични), така и произтичащите от човешка намеса.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

Навън или в класната стая.

1 Кога

Навън — за предпочитане сутрин. В класната стая — през целия ден.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Между 20 и 30 минути.

Необходими материали

Изображения на ландшафти (фотографии, рисунки, картини), оризова хартия, бележници, черни и цветни моливи.

Как

Навън учениците рисуват характеристики на ландшафта, като използват само три цвята: един за природни абиотични характеристики, друг за природни биотични характеристики и трети за елементи, произтичащи от човешка намеса. Те могат да използват и символи (квадрат, кръг и триъгълник в зависимост от това дали характеристиките са абиотични, биотични или от човешка намеса). Продължават дейността, като отчитат броя на нарисованите характеристики по категории. Наблюдават мястото на всеки тип характеристика в ландшафта и участват в обща дискусия.

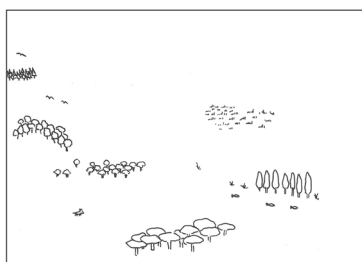
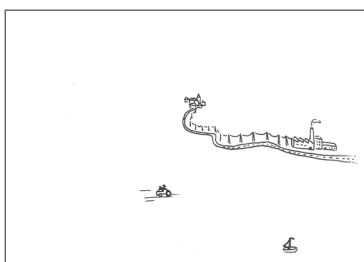
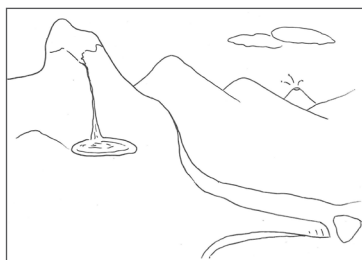
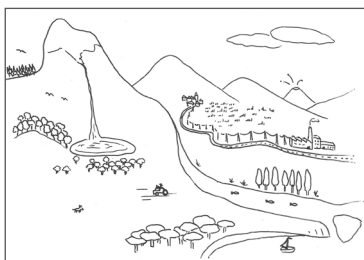
В класната стая учениците наблюдават изображение на ландшафт. Те очертават някои от неговите характеристики (абиотични, биотични и произтичащи от човешка намеса) на три отделни листа оризова хартия. После наслагват трите листа, за да представят ландшафта в неговата цялост с всичките му елементи. Продължават дейността, като отчитат броя на нарисованите характеристики

по категории. Наблюдават мястото, което всеки тип характеристика заема в ландшафта, и участват в обща дискусия.

Ключови понятия

Структурата на ландшафта е свързана с природни аспекти (абиотични и биотични), както и с аспекти, произтичащи от човешка намеса.

Според доминиращите си характеристики един ландшафт може да се счита за природен, полуприроден, селски, градски или крайградски.



Дейност 8 – Това ли е, което изглежда?

Цел

Наблюдение на естеството на ландшафта, произтичащо от действието и взаимодействието на природни и човешки фактори.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

Навън или в класната стая.

1 Кога

Навън — за предпочитане сутрин. В класната стая — през целия ден.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Между 20 и 30 минути.

Необходими материали

Навън: бележници, черни и цветни моливи, карта на определен път (на която са отбелязани точки за наблюдение). В класната стая: изображения на ландшафти (фотографии, рисунки, картини), бележници, черни и цветни моливи.

Как

Навън учениците следват определения път, като наблюдават дали естеството на ландшафта е резултат от действието на природни фактори (растеж на диви растения, поточета, извиращи от естествен източник) или на човешки фактори (нива с култивирани растения, урбанизирана област, канализирана река). Изследват взаимовръзките между тези фактори (растения, покриващи каменен паметник, булевард с дървета, засадени по бреговете на река, насипан пясък за борба с ерозията на плажа). Участват в общо обсъждане.

В класната стая учениците извършват същата дейност въз основа на изображения на ландшафти. Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Естеството на ландшафта е съставно, доколкото той е резултат от действието както на природни, така и на човешки фактори.

Ландшафтът е динамичен, доколкото е резултат от взаимодействието между тези фактори.



Дейност 9 – Различни, но сходни

Цел

Наблюдение как ландшафтите могат да се различават по външния си вид, но да бъдат сходни по начина си на функциониране.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

Навън или в класната стая.

1 Кога

Навън — за предпочитане сутрин. В класната стая — през целия ден.

С кого

Учениците работят индивидуално или в групи.

Продължителност

Между 30 и 120 минути.

Необходими материали

Навън: бележници, черни и цветни моливи, карта на пътя, който трябва да се следва (на която са отбелязани точки за наблюдение). В класната стая: изображения на ландшафти (фотографии, рисунки, картини), бележници, черни и цветни моливи.

Как

Навън или в класната стая учениците проверяват дали ландшафти от един и същи тип имат като цяло сравним начин на функциониране, независимо че са географски отдалечени едни от други (градски ландшафти: сгради, административни сгради, офиси, публични паркове; селски ландшафти: ливади, полета, самотно стоящи къщи; крайбрежни ландшафти: пясък, дюни, влажни зони; планински ландшафти: топография, релеф; тропически ландшафти: гъста растителност; индустриален ландшафт: хангари, фабрики, мини; пустинни ландшафти: пясък, оазис). Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

В ежедневието могат да се наблюдават различни видове ландшафт, като се имат предвид основните им характеристики.

Ландшафтите могат да се различават по външния си вид, а същевременно да функционират по един и същ начин.



Дейност 10 – Още по-трудно

Цел

Класифициране на сложни ландшафти, които са съставени от съчетани характеристики, произтичащи от тяхната природна конфигурация и от човешка намеса.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

Навън или в класната стая.

1 Кога

Навън — за предпочитане сутрин. В класната стая — през целия ден.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Между 30 и 120 минути.

Необходими материали

Навън: бележници, черни и цветни моливи, карта на пътя, който трябва да се следва (на която са отбелязани точки за наблюдение). В класната стая: изображения на ландшафти (фотографии, рисунки, картини), бележници, черни и цветни моливи.

Как

Навън учениците следват определен път, покрай който могат да наблюдават голямо многообразие от сложни ландшафти, съставени от съчетани характеристики, произтичащи от тяхната природна конфигурация и от човешка намеса. Наблюдават дали определени характеристики преобладават, определят най-забележителните аспекти, описват и класифицират ландшафта. Участват в общо обсъждане.

В класната стая учениците извършват същата дейност въз основа на изображения на сложни ландшафти (местни или далечни). Те ги описват, определят най-забележителните аспекти, класифицират ги и участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Обикновено ландшафти, чиито природни и човешки значими или характерни черти не са особено разнообразни и които не са обект на силни фактори на трансформация (природни или човешки), се класифицират лесно.

И обратно, ландшафтите с разнообразни природни и човешки характеристики, които са обект на съществени фактори на трансформация (природни или човешки), са сложни и трудни за класифициране.

Ландшафтите, в които преобладаващите аспекти не са особено разнообразни, могат да бъдат предмет на различни класификации в зависимост от начина, по който се възприемат.



Дейност 11 – Близо или далеч

Цел

Разглеждане на понятието „мащаб“ в класификацията на ландшафти.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

В класната стая и навън.

1 Кога

Навън — за предпочитане сутрин. В класната стая — през целия ден.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Между 60 и 120 минути.

Необходими материали

Навън: картон, хартия за рисуване, ножици, лепило, твърди подложки (на които учениците могат да се опират, за да рисуват), бележници, черни и цветни моливи. В класната стая: рисунките, направени навън.

Как

В класната стая учениците изрязват от картон рамки за наблюдение с различни размери и форми (квадратни, правоъгълни, триъгълни, кръгли).

Навън учениците разглеждат даден ландшафт и правят първа класификация на този ландшафт. След това те разглеждат части от този ландшафт през своите рамки за наблюдение, които държат в протегнатата си ръка. Проверяват дали първоначалната им класификация продължава да е точна или има вероятност да се измени в зависимост от избрания ъгъл, под който насочват рамките (например, към жилища или към гора в близост до тези жилища) или според размера или формата на рамката. Учениците рисуват ландшафта, който наблюдават през своите рамки, като възпроизвеждат очертанията на рамката.

В класната стая учениците представят резултата от работата си, като посочват дали някои особености на ландшафта преобладават. Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Класификацията на ландшафта трябва да включва понятието „мащаб“, като се вземат предвид пропорциите между характеристиките на ландшафта.

Един и същ ландшафт може да бъде класифициран по различен начин в зависимост от избраната скала и от това дали се възприема от близо или далеч.

По време на изследването на ландшафта трябва да се използва един и същ мащаб.



III. Дейности за анализ на ландшафта

Дейностите за анализ целят да породят любознателност и критично мислене за ландшафта.

Цели

- ▶ Да се анализира как природните и човешките фактори действат и взаимодействат върху ландшафта.
- ▶ Да се разгледа геоморфологията на ландшафта и схемите на земеползване (природни, селски, градски и крайградски зони).
- ▶ Да се изследват природните абиотични и биотични характеристики, както и характеристиките, произтичащи от човешка намеса (белези, следи и останки, конструкции, селскостопански и морски култури) и тяхното взаимодействие.
- ▶ Да се проучат проблемите, произтичащи от замърсяването на околната среда (вода, почва, въздух, климат).

Съвети

- ▶ Обяснявайте въздействията на природните и човешките фактори и техните взаимодействия върху динамиката и трансформацията на ландшафта.
- ▶ Отчитайте, че ландшафтът се развива и се изменя с течение на времето.
- ▶ Насърчавайте стриктната работа, необходима в научните изследвания (методично събиране на съответни елементи, ясни бележки, точни измервания).
- ▶ Насърчавайте работата в група с разпределяне на задачите.

Дейност 12 – Растеж на растенията

Цел

Изследване на различните видове растителност с цел разбиране на тяхната динамика.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

Навън и в класната стая.

1 Кога

Навън — за предпочитане сутрин. В класната стая — през целия ден.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Между 40 и 80 минути. Дейността може да се повтаря за различни видове ландшафт.

Необходими материали

Въженце, рулетка, милиметрова хартия, бележници, черни и цветни моливи.

Как

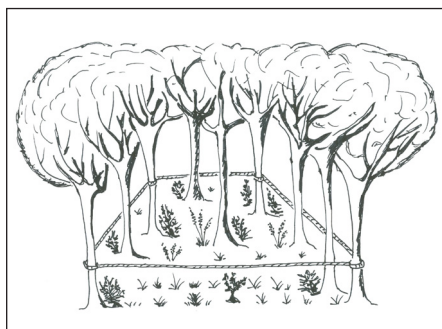
Навън учениците работят в малки групи върху парцел от няколко квадратни метра, ограден с въженце. Преброяват растителните видове, които откриват там, търсят наименованията им, проверяват за нови кълнове, оценяват плътността и височината на растителността и измерват ширината на дънерите на дървета. Водят си бележки, отбелязват на милиметровата хартия къде са намерени определени видове и ги рисуват.

Навън или в класната стая учениците представят резултатите от своите изследвания, като проверяват дали растителността е богата и разнообразна и дали е различна в различните парцели. Изследват динамиката на растителността в ландшафта и участват в обща дискусия.

Ключови понятия

Растителните общности са съставени от растения от няколко вида, които си взаимодействат както с растения от същия вид, така и с растения от други видове.

Растителността играе основна роля в производството и опазването на почвите и хумуса, въглеродния цикъл и производството на кислород.



Дейност 13 – Следи от животни

Цел

Откриване на присъствието на животински видове с помощта на следи и знаци.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

Навън, след това в класната стая.

1 Кога

Навън — за предпочитане сутрин. В класната стая — през целия ден.

С кого

Навън учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Между 40 и 60 минути.

Необходими материали

Навън: бележници, черни и цветни моливи, ръкавици, торбички и кутии (за събиране на проби) и етикети (за надписването им). В класната стая: лупи, руло хартия за рисуване.

Как

Навън учениците вървят в малки групи, без да говорят, и се ослушват за звуци на животни. Те търсят следи от тяхното преминаване (отпечатъци от лапи) или останали проби (пера, косми, следи от линеене, изпражнения). Отчитат тяхното местоположение, рисуват ги и събират няколко проби.

В класната стая учениците разглеждат събраните проби и се опитват да очертаят на стенен плакат пътя, по който животните минават, за да търсят подслон и храна. Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Независимо че невинаги лесно ги виждаме или чуваме, животинските видове присъстват в повечето ландшафти, особено ако в тях има вода.

Знанието за животинските видове позволява да се разбере, че нарушаването на ландшафта оказва отрицателно въздействие върху тези видове.

В изследванията на ландшафта следва да се измерва гъстотата на популацията на най-разпространените видове и да се определят ендемичните видове.



Дейност 14 – Човешки отпечатък

Цел

Определяне на въздействието на човека върху ландшафта.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

Навън, след това в класната стая.

1 Кога

Навън — за предпочитане сутрин. В класната стая — през целия ден.

С кого

Учениците работят в малки групи, след което участват в обща дискусия.

Продължителност

Между 40 и 80 минути навън. 30 минути за представяне на заключения в класната стая.

Необходими материали

Бележници, черни и цветни моливи, торбички и ръкавици (за събиране на отпадъци).

Как

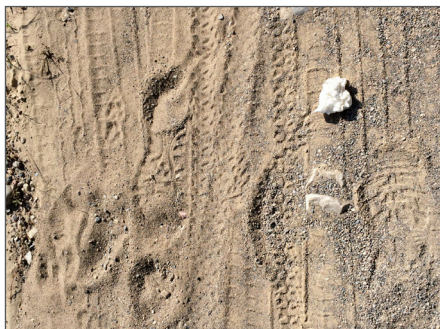
Навън учениците се разделят на малки групи по пътя и изследват няколко метра от него. Те търсят отпечатъци от стъпки (на мъже, жени и деца) и следи от превозни средства (велосипеди, бебешки колички, мотоциклети, автомобили), както и отпадъци (картон, хартия, найлонови торбички, бутилки, консерви, парчета стъкло или плат, угарки). Отбелязват техните количества, от какво са и какво е въздействието им върху ландшафта. Рисуват отпечатъците, следите от превозни средства или отпадъците.

В класната стая учениците представят резултатите от своите изследвания. Оценяват степента на използване на съответния път и възможното въздействие на това използване върху ландшафта. Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Ландшафтът се трансформира от хората в много по-голяма степен, отколкото от животинските и растителните видове. От индустриалната революция нататък малко ландшафти не са били белазани от човешко присъствие.

Някои дейности създават замърсяване и вредни въздействия, които засягат ландшафта не само от естетическа, но и от функционална гледна точка.



Дейност 15 – Какво се случва тук?

Цел

Анализ на действието и взаимодействието на природните и човешките фактори върху ландшафта.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

В класната стая.

Кога

По всяко време на деня.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Няколко занятия от по 60 минути.

Необходими материали

Картон, черни и цветни моливи, ножици.

Как

Учениците изрязват 32 карти. Подготвят две тестета от карти, които илюстрират с рисунки или колажи.

Картите в първото тесте (10 карти) са озаглавени „Фактор на трансформация“. Те представляват фактори на трансформация на ландшафта, които са природни (вятър, приливи, вулканично изригване), човешки (изграждане на инфраструктура, автомобилен трафик), или както от природен, така и от човешки произход (ерозия, изменение на климата).

Картите от второто тесте (22 карти) са озаглавени „Ландшафт преди и след“. В тях двойки карти изобразяват един и същ ландшафт преди и след трансформацията му. Формите, цветовете и релефите в характеристиките на ландшафта могат да се различават (например: земя под угар и същата земя след култивирането ; поле в естественото му състояние и същото поле, през което преминава магистрала; лозе през лятото, след това през зимата; широколистна гора през лятото, след това през зимата; гора преди и след пожар; естествен плаж и същият плаж, след

като е превърнат в яхтено пристанище; малко село и същото село, което се е превърнало в град; град преди и след вулканично изригване).

Картите се разбъркват и раздават. Един ученик играе карта от серията „Ландшафт преди и след“. Ученикът, у когото е другата карта от същата двойка, играе нея. Учениците проверяват дали държат карта „Фактор на трансформация“, която може да обясни трансформацията на въпросния ландшафт. Който първи я изиграе и обясни защо ландшафтът е трансформиран, печели двойката карти „Ландшафт преди и след“. Спечелилият ученик оставя картата „Фактор на трансформация“ и тегли нова карта. Ученикът, който е спечелил най-много двойки карти „Ландшафт преди и след“, печели играта. След като играта с карти приключи, учениците разбъркват картите и отново ги раздават.

Ключови понятия

Ландшафтът претърпява трансформации поради собствената си динамика, както и вследствие на природните и човешките фактори, които действат и взаимодействат в него.

Независимо че ландшафтът се променя през сезоните и през годините, той като цяло остава с подобен изглед.

Ако трансформацията на ландшафта е такава, че той не може да се регенерира или да бъде възстановен, промяната в този ландшафт ще е окончателна.



Дейност 16 – Кое се формира първо?

Цел

Проучване как естествените абиотични елементи трансформират ландшафта.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

За предпочитане навън, край недълбоко поточе. В училище — на площадката за игра.

1 Кога

По всяко време на деня.

С кого

Учениците работят в групи.

Продължителност

Между 60 и 80 минути.

Необходими материали

Навън: парче метал за остъргване на камъните, разредена солна киселина (да се използва само от учителя). В училище: леген, почва, лейка, камъни, парче метал за остъргване на камъните, разредена солна киселина (да се използва само от учителя).

Как

Навън, край поточето, учениците хвърлят три предмета във водата (например, листо, парче кора и клонка). Сравняват скоростта, с която те плават, и гледат къде се спират (вероятно на същото място ще са се натрупали и други неща, носени от поточето). Наблюдават силата на водата и нейната динамика (ерозия, отлагания и пренасяне на семена, промени в пътя на лъкатушене на реките).

Учениците продължават дейността, като събират няколко камъка с различна форма и състав. Разглеждат ги, проверяват твърдостта им (като ги остъргват с парче метал), след това слушат звука, който се чува, когато камъните влязат в контакт с друг елемент. Проверяват дали някои камъни (пясъчник, варовик) се изтъркват и дали дъждът и вятърът са нащърбили по-меките от тях. Учителят може да проведе опит, като постави капка разредена солна киселина върху камък, за да провери дали той се разтваря. Учениците участват в обща дискусия.

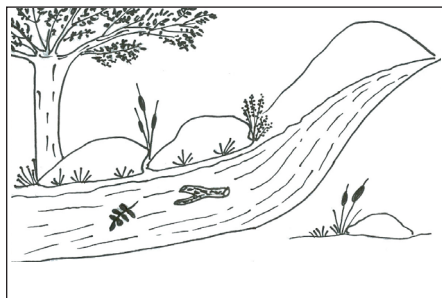
Ако дейността се извършва в училище, учениците се опитват да направят поток на площадката за игра, за да наблюдават силата на водата и нейната динамика. Те също така разглеждат естеството и състава на камъните. Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Водата и вятърът оформят релефа на ландшафта.

Водата упражнява значителна сила. Неголям поток може да завърти колелото на воденица.

В зависимост от своята природа, устойчивост и пропускливост скалата става източник на различни видове почва.



Дейност 17 – Вълшебството на ландшафта

Цел

Проучване как ландшафтът се променя с течение на времето.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

Навън, след това в класната стая.

1 Кога

По всяко време на годината.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Между 30 и 60 минути.

Необходими материали

Стари и съвременни документи, свързани с дадена градска зона и околностите (фотографии, гравюри, картини, документални и игрални филми, статии от стари вестници или други писмени документи), оризова хартия, руло хартия за рисуване, бележници, черни и цветни моливи.

Как

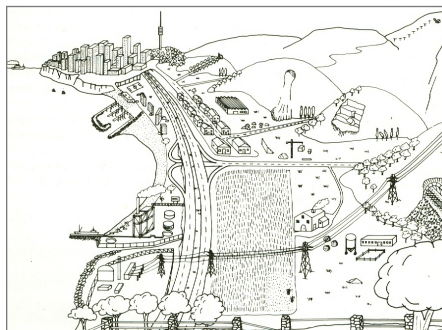
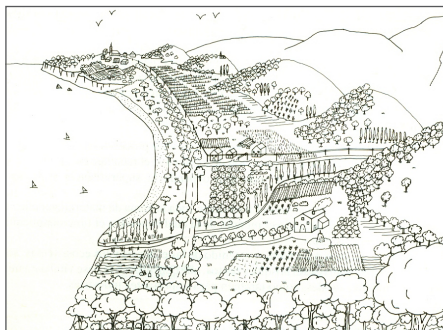
Учениците сравняват познат ландшафт с по-старо изображение на същия ландшафт. Ако забележат, че ландшафтът се е променил, анализират природните и човешките фактори, които са причинили промяната. Проучват и търсят в архивите.

Учениците изобразяват даден ландшафт в две различни епохи, като обаче го представят от една и съща точка на наблюдение. Рисуват (на лист оризова хартия) очертанията на ландшафта такъв, какъвто е бил, а след това (на друг лист оризова хартия), очертанията на ландшафта такъв, какъвто е станал. Наслагват двата листа един върху друг, за да видят дали контурите се различават. Определят основните трансформации (къщи, пътища, площи, полета) и подготвят плакат, на който ги представят. Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Ландшафтът като система не е статичен, а динамичен.

Той се променя с течение на времето в зависимост от взаимодействащи си природни и човешки фактори.



IV. Дейности за разсъждения по ландшафта

Дейностите за разсъждения по ландшафта имат за цел да насърчават способността да се разсъждава за динамиката и натиска, които променят ландшафта, за да се формира лична позиция.

Цели

- ▶ Да се определят природните и човешките фактори на трансформация на ландшафта.
- ▶ Да се откриват стари и актуални знания за опазване, управление и планиране на ландшафта.
- ▶ Да се организират срещи със заинтересованите страни и населението на съответната територия.
- ▶ Да се оценяват определените ландшафти, като се вземат предвид конкретните ценности, които са им придадени.

Съвети

- ▶ Прилагайте придобитите знания чрез провеждането на експерименти, вдъхновени от реални ситуации.
- ▶ Развивайте способността на учениците да формулират хипотези и да правят творчески, но реалистични предложения.
- ▶ Уверете се, че учениците осъзнават, че игрите (особено видеоигрите) са симулации на реалността, а не реалност. В реалния свят невинаги е възможно да се „действа и да се отменят действия“ като с магнитна дъска за рисуване или с компютър.

Дейност 18 – Направи план за територията!

Цел

Разбиране за сложността на териториалното планиране.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

В класната стая или на площадката за игра.

1 Кога

По всяко време на деня.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Между 30 и 60 минути.

Необходими материали

Карта, ножици, лепило, пластилин, корк, руло хартия за рисуване, картон (за макет).

Как

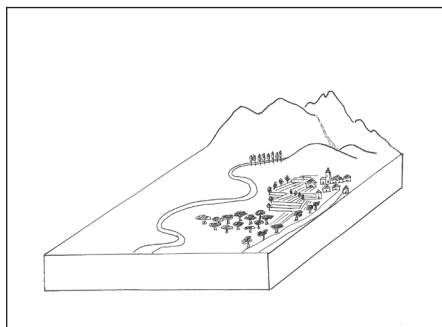
Учениците измислят как да бъдат разпределени човешките дейности в дадена област. На стенен плакат (или в макет) отбелязват местоположението на необходимата транспортна и комуникационна инфраструктура, къщи, площи, паркове и градини, земеделски, животновъдни и риболовни зони, както и разположението на местообитанията, необходими за опазването на дивата природа, сухоземните и водните коридори.

Изрязват картонени фигурки, представляващи елементи и особености на ландшафта, както природни (реки, скали, дървета, растения, животни), така и в резултат от човешка намеса (училища, къщи, театри, музеи, спортни площадки, магазини, заводи, болници, кариери). Поставят и залепват тези фигурки на плаката (или в макета). Посочват имената на улици, площи, сгради, дървета и други елементи или функции и участват в обща дискусия.

Ключови понятия

Териториалното планиране се отнася до методите, използвани от публичния сектор за въздействие върху разпределението на хора и дейности в пространствата на различни равнища, както и върху местоположението на различните инфраструктури, зони за отдих и природни зони.

Ландшафтното планиране представлява силно и перспективно въздействие за подобряване, възстановяване или създаване на ландшафти.



Дейност 19 – Как мислите, какво ще се случи, ако...?

Цел

Прогнозиране на развитието на ландшафта с течение на времето.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

В класната стая.

1 Кога

По всяко време на деня.

С кого

Учениците работят в малки групи.

Продължителност

Между 30 и 60 минути.

Необходими материали

Картон и мека хартия, изображения на ландшафти (снимки, рисунки, картини), черни и цветни моливи.

Как

Всяка група ученици разглежда ландшафт (например, своя квартал, входа на града, селски район). Изработват пумпал и изобразяват на всяка от страните му природен или човешки фактор, способен да трансформира същия този ландшафт (наводнение, ерозия, изграждане на нов квартал, създаване на парк, затопляне на атмосферата).

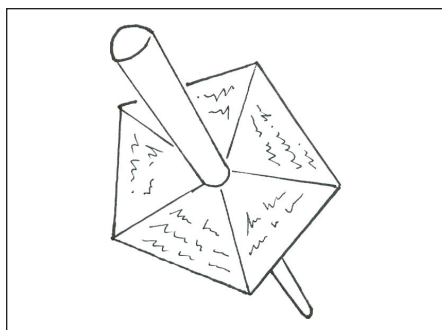
Учениците завъртат пумпала върху чина и когато той спре, разглеждат фактора за трансформиране на ландшафта, изобразен на страната, върху която е паднал пумпалът. Обясняват какви биха могли да бъдат последиците, ако тази трансформация се случи. Разработват сценарии за развитие и изказват предложения за опазване, управление и планиране на ландшафта. Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Ландшафтът се променя с течение на времето в зависимост от взаимодействията между природните и/или човешките фактори.

Вземането на решения в областта на ландшафта трябва да се основава на разбиране на процесите, залегнали в основата на развитието на ландшафта.

Сложните ландшафти могат да се променят необратимо под въздействието на силен натиск.



Дейност 20 – Вие решавате

Цел

Вземане на решения за опазване, управление и планиране на ландшафта.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

В класната стая.

1 Кога

По всяко време на деня.

С кого

Учениците работят в групи.

Продължителност

Между 30 и 60 минути.

Необходими материали

Информация и данни за ландшафта, събрани на място от жители, в библиотеки или в интернет (карти, фотографии и въздушни фотографии).

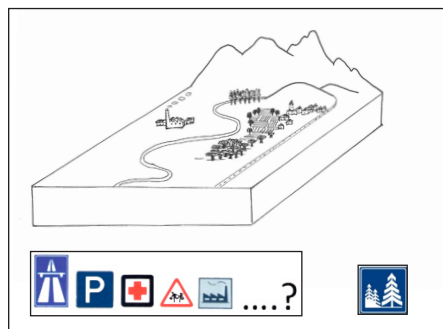
Как

Учениците проучват реални или фиктивни спорни проекти, свързани с ландшафти (например, за изграждане на автомагистрала, железопътна линия, язовир или голям паркинг на входа на село, експлоатация на мина, изграждане на хипермаркет, разрушаване на сгради, промяна на природен парк или археологически обект). В ролеви игри те защитават различни гледни точки (например, могат да разгледат няколко възможности за избор на местоположението на болница: градина от стогодишни дървета, изоставен завод в зона с важност за индустриалното наследство, сравнително неплодородно култивирано поле в крайградски район). Всеки ученик защитава определена гледна точка (даден природозащитник може да се противопостави на изграждането на болницата в градина, друг защитник на индустриалното наследство може да възрази срещу разрушаването на завода, малък производител може да откаже да загуби плодородна почва). Учениците проучват наличните възможности и правят избори. Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Разнопосочните интереси често затрудняват вземането на решения за ландшафта.

Целите по качеството на ландшафта позволяват на компетентните публични органи да вземат под внимание желанията на обществеността по отношение на особеностите на ландшафта на заобикалящата ги среда.



V. Дейности за изложения по ландшафта

Дейностите за изложения по ландшафта имат за цел учениците да се научат да представят резултатите от извършената работа по ландшафта.

Цели

- ▶ Да се докладва за значителни или характерни особености на ландшафта.
- ▶ Да се картографират маршрутите, които трябва да се следват през ландшафта.
- ▶ Да се представят информация и свидетелства, събрани за ландшафта.
- ▶ Да се прави връзка с художествени произведения (литературни, изобразителни, музикални, театрални, кинематографични).

Съвети

- ▶ Насърчавайте учениците да споделят резултатите от своите изследвания.
- ▶ Използвайте различни начини на изразяване (писмено, устно, графично, пластично, звуково, телесно), за да представяте и да пресъздавате ландшафта.
- ▶ Учете се да общувате и да водите дебат (първоначално без аудио-визуални средства, а по-късно и с тях).
- ▶ Включвайте учениците в мероприятия, свързани с ландшафта, и насърчавайте обмена на опит.

Дейност 21 – Пътят из ландшафта

Цел

Представяне на характерни аспекти на ландшафта.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

В класната стая и навън.

1 Кога

По всяко време на деня.

С кого

Учениците работят индивидуално и в малки групи.

Продължителност

Между 30 и 60 минути, в две занятия.

Необходими материали

Карта и изображения на ландшафти (фотографии, рисунки, картини), оризова хартия, черни и цветни моливи.

Как

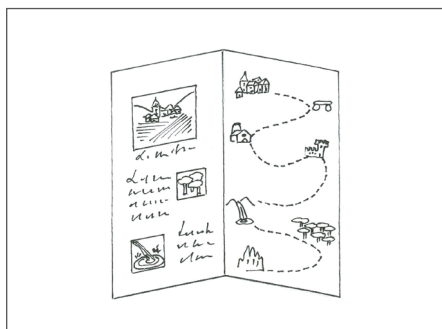
В класната стая учениците проектират маршрут през ландшафта. Чертаят маршрута на карта, като посочват местата за спиране и времето, необходимо за преминаването по него. Подготвят обяснения за ландшафта, които могат да бъдат давани във всяка от тези точки за спиране. Представят резултатите от работата си пред своите семейства и пред по-широка аудитория.

Навън водят малка група хора (семействата си и други) по този маршрут и на всяко място за спиране представят подготвените обяснения.

Ключови понятия

Ландшафтът представлява пространство, което е от основно значение за благосъстоянието и здравето, както физическо (разходки, отдих, спорт), така и психическо (съзерцание, вдъхновение).

Преминаването по съществуващ маршрут позволява на вървящия да възприема ландшафта, без да го уврежда.



Дейност 22 – Нашият ландшафт

Цел

Да се прави изложение за възприятието за даден ландшафт.

Предмет

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

В класната стая и навън.

1 Кога

По всяко време на деня.

С кого

Учениците работят в малки групи.

Продължителност

Няколко сесии между 30 и 60 минути всяка.

Необходими материали

Навън: звукозаписно устройство, хартия, черни и цветни моливи, бележници, карта. В класната стая: руло хартия за рисуване, черни и цветни моливи.

Как

В класната стая учениците подготвят проучване с въпроси за ландшафт, с който са запознати.

Примерни въпроси:

- ▶ Кои части от територията и характеристиките на ландшафта предпочитате (или не харесвате)? Защо?
- ▶ Кои са най-значимите или характерни черти на ландшафта (и най-малко значимите или характерни)? Защо?
- ▶ Познавате ли историята на тази територия?
- ▶ Искате ли да възстановите или възвърнете някои функции или части от този ландшафт?
- ▶ Известно ли Ви е произведение на изкуството, свързано с него (книга, картина, музикално произведение, филм)?
- ▶ Знаете ли някакви традиции или обичаи, свързани с този ландшафт (храна, танци, празници, игри)?

- ▶ Известни ли са Ви някакви умения (строителство на къщи или издигане на стени от суха зидария, методи на отглеждане, засаждане и поддръжка на дървета) или занаяти (керамика, бродерия), свързани с него?
- ▶ Според Вас кои традиционни знания (строителство на къщи или издигане на стени от суха зидария, методи на отглеждане, засаждане и поддръжане на дървета) или занаяти (керамика, бродерия) са свързани с ландшафта? Какви актуални знания също така са Ви известни?

Навън учениците задават своите въпроси на семействата си или на други хора.

В класната стая учениците анализират отговорите и след това проверяват дали резултатите от проучването са ги подтикнали да променят възприятието си за ландшафта. Участват в общо обсъждане.

Ключови понятия

Ландшафтите влияят върху начините, по които хората и обществата мислят, живеят и действат.

Ландшафтите носят следи от адаптирането на хората и обществата към тяхната среда.



Дейност 23 – Моят ландшафтен албум

Цел

Представяне, обмен и сравнение на информация за ландшафта.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуства, гражданско образование.

Къде

В класната стая.

1 Кога

По всяко време на деня, в няколко занятия.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Дейността може да продължи един учебен срок или през цялата година.

Необходими материали

Изображения на ландшафти (фотографии, рисунки, картини), бележници, черни и цветни моливи, лепило.

Как

Всеки ученик подготвя албум, като свободно избира как да го представи и илюстрира. Учениците представят своите открития, впечатления и разсъждения върху ландшафта и формулират предложения за неговото опазване, управление и планиране. Представят резултатите от работата си пред своите семейства или пред по-широка аудитория.

Учениците изработват вестник за ландшафта или аудио-визуална презентация, предназначена да сподели резултатите от дейността им с ученици от други близки или далечни училища.

Ключови понятия

Познаването на ландшафта ангажира множество дисциплини.

Споделянето на знания е обогатяващо и насърчава непредубеденото мислене.



Дейност 24 – Това е моят ландшафт

Цел

Насърчаване на представянето и предаването на информация за ландшафта.

Учебни предмети

Наука и технологии, история, география, езици, математика, изкуство, физическо възпитание, гражданско образование.

Къде

В класната стая.

1 Кога

По всяко време на деня. Денят може да се проведе на 20 октомври, датата на Международния ден на ландшафта на Съвета на Европа.

С кого

Учениците работят индивидуално и в групи.

Продължителност

Няколко занятия с различна продължителност.

Необходими материали

Изображения на ландшафти (фотографии, рисунки, картини), принадлежности за рисуване или за графично изкуство, музикални инструменти, карти.

Как

Учениците организират „Ден на ландшафта“, в който канят учители, своите семейства и при възможност, по-широка аудитория. Подготвят изложба (плакати, макети, ландшафтен албум), както и представяне (пиеси, скици, ролева игра, четене на стихове или на свидетелства, аудио-визуални записи).

Стремят се да научат историята и географското местоположение на своето училище. Подготвят входа на училището, класната стая, както и детската площадка, така че те да изглеждат по-приветливи.

Ключови понятия

Интересът към ландшафта допринася за насърчаването на неговото опазване, управление и планиране.

Представянето и съобщаването на информация за ландшафта подкрепя осведомеността за неговата стойност и роля.



Заклучение

Естественият ландшафт е жив и притежава изключително многообразие и красота. През вековете хората са го оформяли, като по този начин многообразието му се увеличавало. Необходимо е обаче да се вземат предвид последиците, до които с течение на времето могат да доведат твърде бързите и радикални трансформации.

Развитието на селското стопанство, горското стопанство, техниките за промишлено производство и минното дело, както и на регионалното планиране, градоустройството, транспорта, инфраструктурата, туризма и отдиха и в по-общ план, промените в световната икономика в много случаи ускоряват трансформацията на ландшафтите.

Някои култури могат да имат своя собствена уникална концепция за ландшафта, но всички култури го свързват с представите за качество на живот и жизнена среда. Ето защо е необходимо да продължим да полагаме грижи за него.

Sales agents for publications of the Council of Europe

Agents de vente des publications du Conseil de l'Europe

BELGIUM/BELGIQUE

La Librairie Européenne -
The European Bookshop
Rue de l'Orme, 1
BE-1040 BRUXELLES
Tel.: + 32 (0)2 231 04 35
Fax: + 32 (0)2 735 08 60
E-mail: info@libeurop.eu
<http://www.libeurop.be>

Jean De Lannoy/DL Services
c/o Michot Warehouses
Bergense steenweg 77
Chaussée de Mons
BE-1600 SINT PIETERS LEEUW
Fax: + 32 (0)2 706 52 27
E-mail: jean.de.lannoy@dl-servi.com
<http://www.jean-de-lannoy.be>

CANADA

Renouf Publishing Co. Ltd.
22-1010 Polytek Street
CDN-OTTAWA, ONT K1J 9J1
Tel.: + 1 613 745 2665
Fax: + 1 613 745 7660
Toll-Free Tel.: (866) 767-6766
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
<http://www.renoufbooks.com>

CROATIA/CROATIE

Robert's Plus d.o.o.
Marasovičeva 67
HR-21000 SPLIT
Tel.: + 385 21 315 800, 801, 802, 803
Fax: + 385 21 315 804
E-mail: robertsplus@robertsplus.hr

CZECH REPUBLIC/ RÉPUBLIQUE TCHÈQUE

Suweco CZ, s.r.o.
Klecakova 347
CZ-180 21 PRAHA 9
Tel.: + 420 2 424 59 204
Fax: + 420 2 848 21 646
E-mail: import@suweco.cz
<http://www.suweco.cz>

DENMARK/DANEMARK

GAD
Vimmelskæft 32
DK-1161 KØBENHAVN K
Tel.: + 45 77 66 60 00
Fax: + 45 77 66 60 01
E-mail: reception@gad.dk
<http://www.gad.dk>

FINLAND/FINLANDE

Akateeminen Kirjakauppa
PO Box 128
Keskuskatu 1
FI-00100 HELSINKI
Tel.: + 358 (0)9 121 4430
Fax: + 358 (0)9 121 4242
E-mail: akatilaus@akateeminen.com
<http://www.akateeminen.com>

FRANCE

Please contact directly /
Merci de contacter directement
Council of Europe Publishing
Éditions du Conseil de l'Europe
F-67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: + 33 (0)3 88 41 25 81
Fax: + 33 (0)3 88 41 39 10
E-mail: publishing@coe.int
<http://book.coe.int>

Librairie Kléber
1, rue des Francs-Bourgeois
F-67000 STRASBOURG
Tel.: + 33 (0)3 88 15 78 88
Fax: + 33 (0)3 88 15 78 80
E-mail: librairie-kleber@coe.int
<http://www.librairie-kleber.com>

NORWAY/NORVÈGE

Akademika
Postboks 84 Blindern
NO-0314 OSLO
Tel.: + 47 2 218 8100
Fax: + 47 2 218 8103
E-mail: support@akademika.no
<http://www.akademika.no>

POLAND/POLOGNE

Ars Polona JSC
25 Obbroncow Street
PL-03-933 WARSZAWA
Tel.: + 48 (0)22 509 86 00
Fax: + 48 (0)22 509 86 10
E-mail: arspolona@arspolona.com.pl
<http://www.arspolona.com.pl>

PORTUGAL

Marka Lda
Rua dos Correiros 61-3
PT-1100-162 LISBOA
Tel: 351 21 3224040
Fax: 351 21 3224044
E mail: apoio.clientes@marka.pt
www.marka.pt

RUSSIAN FEDERATION/ FÉDÉRATION DE RUSSIE

Ves Mir
17b, Butlerova ul. - Office 338
RU-117342 MOSCOW
Tel.: + 7 495 739 0971
Fax: + 7 495 739 0971
E-mail: orders@vesmirbooks.ru
<http://www.vesmirbooks.ru>

SWITZERLAND/SUISSE

Planetis Sàrl
16, chemin des Pins
CH-1273 ARZIER
Tel.: + 41 22 366 51 77
Fax: + 41 22 366 51 78
E-mail: info@planetis.ch

TAIWAN

Tycoon Information Inc.
5th Floor, No. 500, Chang-Chun Road
Taipei, Taiwan
Tel.: 886-2-8712 8886
Fax: 886-2-8712 4747, 8712 4777
E-mail: info@tycoon-info.com.tw
orders@tycoon-info.com.tw

UNITED KINGDOM/ROYAUME-UNI

The Stationery Office Ltd
PO Box 29
GB-NORWICH NR3 1GN
Tel.: + 44 (0)870 600 5522
Fax: + 44 (0)870 600 5533
E-mail: book.enquiries@tso.co.uk
<http://www.tsoshop.co.uk>

UNITED STATES and CANADA/ ÉTATS-UNIS et CANADA

Manhattan Publishing Co
670 White Plains Road
USA-10583 SCARSDALE, NY
Tel: + 1 914 472 4650
Fax: + 1 914 472 4316
E-mail: coe@manhattanpublishing.com
<http://www.manhattanpublishing.com>

Council of Europe Publishing/Éditions du Conseil de l'Europe
F-67075 STRASBOURG Cedex

Tel.: + 33 (0)3 88 41 25 81 – Fax: + 33 (0)3 88 41 39 10 – E-mail: publishing@coe.int – Website: <http://book.coe.int>

Конвенцията за ландшафта на Съвета на Европа предвижда нейните страни - членки да се ангажират да насърчават училищни курсове, разглеждащи в съответните предметни области ценностите, свързани с ландшафта и проблемите, повдигнати за неговата защита, управление и планиране.

Тази педагогическа книжка *Дейности по обучение за ландшафта за начални училища* има за цел да предизвика любопитството и интереса на учениците към ландшафта, като ги прикани да се замислят какво означава понятието „пейзаж - ландшафт“ и да го разгледат с неговите екологични, социални, културни и икономически измерения, както в пространството, така и във времето.

Дейностите могат да накарат учениците да си представят каква може да бъде тяхната роля като индивиди и членове на обществото, за да се включат активно в ландшафта.

Тези дейности могат да се извършват в рамките на формалното и неформалното образование.

Съветът на Европа е водещата организация за защита на правата на човека на континента. Той има 47 държави-членки, сред които са 28-те членки на Европейския съюз. Всички държави-членки на Съвета на Европа са подписали Европейската конвенция за правата на човека, договор, предназначен да защитава правата на човека, демокрацията и върховенството на закона. Европейският съд по правата на човека следи за изпълнението на Конвенцията в държавите-членки.

www.coe.int



<http://book.coe.int>
ISBN 978-92-871-8837-3
8,50€/17\$US

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE